

باشند با وکیل به دارالخلافه روانه دارند که همیشه با وکیل محترم بوده محافظت او را بنمایند .

آنچه معلوم و مکشوف شده مأمورین دولتین روس و انگلیس در این مقاولات دولتی در باب اعطای مشروطیت هم متقبل شده اند که مقاصد استبدادیان را در ضمن مشروطه حاصل نمایند و ملزم کنند طرفین را در پذیرفتن اقوال خود . لازم است که آن هیأت محترم در این خصوص تحقیقات کامله بنمایند که بعد از این همه زحمات گرفتار قهاریت این دو همسایه غالب و قاهر نشویم .

و نیز حدس زده می شود که اخبارات انتشاریه محض استقراضی است که از دولتین همجوار می خواهند بنمایند و آن وقت معلوم است که پس از حصول مقصود خودشان با ملت چه رفتار خواهند کرد و به چه شکل گرفتار خواهیم شد .

گرچه عبارات معروضه حدسیاتست لیکن بدیهی است آن هیأت محترم در مقام تحقیق برآمده از مواردی که عرض شد برادران محترم را مستحضر دارند که غفلت نفرمایند . هیئت انجمن احبا

عفو عمومی

قیام آذربایجان و رشت و دیگر ولایات و آشفتمی اوضاع پایتخت ، کار را بر محمدعلی شاه دشوار کرد ، بناچار در ماه ربیع الثانی سال ۱۳۲۷ چند اعلامیه و دستخط صادر کرد که مجلس باز شود و زندانیان آزاد شوند و از این قبیل (به صفحات ۴۰۰ و ۴۰۲ و ۴۰۴ مجلد حاضر رجوع فرمایید) .
بدنبال فرمان عفو عمومی شاه (صفحه ۴۰۴) سعدالدوله وزیر امور خارجه این تلگرافی را به حکام ولایات کرد :

از تهران

به حکام - بر حسب الامر و اراده مقدسه اعلیحضرت اقدس همایون شاهنشاهی ارواحنا فداء، در این موقع که اجازه افتتاح مجلس شورای ملی مرحمت گردیده این طور مقرر رفته است که در هر جای ایران و خارجه متهمین پلتیکی باشد از ساعت وصول این تلگراف بکلی معاف و آزاد باشند . امر قدر قدر است بدیهی است فوراً به موقع اجرا خواهند گذاشت .
- سعدالدوله وزیر امور خارجه ۲۱ ربیع الثانی ۱۳۲۷

تلگرافی سعدالدوله

تلگرافی است که از طرف سعدالدوله به معاریف ولایات مغایر شده است و در آن ضمن معرفی اعضای تازه دولت ، فرمان شاه در مورد تشکیل مجلس به اطلاع ملت رسیده است .

متن فرمان در صفحات ۴۰۲ و ۴۰۳ مجلد حاضر آمده است در اینجا تکرارش نکردیم.
اما تلگراف سعدالدوله این است :

باغ شاه به همه ولایات تلگراف شود

خدمت جناب مستطابان آقایان علمای اعلام و معاریف و اعیان و تجار ممالک محروسه دامت تأییداتهم، در این موقع که به موجب این تلگراف مراتب ارادت قلبی خود را اظهار داشته و از سلامت مزاج شریف استفسار می کند توجه آن جنابان عالی را به تکمیل مراسم و اشفاق بندگان اعلیحضرت اقدس همایونی ارواحنا فداء جلب می نماید. محض بقای استقرار مشروطیت بندگان اقدس ملوکانه کابینه وزراء را تغییر داده و آقایان مفصله : شاهزاده فرمانفرما وزیر داخله - جناب مشیرالدوله وزیر عدلیه - جناب حاجی امیر نظام وزیر مالیه درغیاب جناب ناصرالملک جناب مستوفی الممالک وزیر جنگ - جناب مؤتمن الملك وزیر علوم - جناب مهندس الممالک وزیر معادن و طرق و شوارع - جناب مخبرالدوله وزیر پست و تلگراف، با من بنده وزیر امور خارجه و رئیس مجلس وزراء که طرف اطمینان ملت و مشروطه طلب هستند به سمت وزارت مشمول انتخاب فرمودند. بطوری که خاطر محترم جنابان عالی قرین استحضار است تغییر کابینه تغییر مسلك و پولتیک دولت است و انشاءاله تعالی این هیأت وزراء با کمال جهد و اهتمام با تمام قوا مشغول خدمت به دولت و ملت خواهند بود. اولین نتیجه این انتخاب صدور دستخط آفتاب نقط ملوکانه ارواحنا فداء است که در استقرار مشروطیت و عفو عمومی شرف صدور یافته، اینست ملاحظه می فرمائید.

سعدالدوله ۲۱ ع ۲

مخابرات حضوری

تلگرافهایی است که به صورت مخابره حضوری بین اعضای انجمن ولایتی اصفهان و آزادی خواهان تهران در تاریخ ۲۹ ربیع الثانی ۱۳۲۷ و بدل شده است :

از طهران به اصفهان

حضوری - خدمت آقایان عظام اعضاء محترم انجمن ولایتی اصفهان دامت توفیقاتهم بر حسب تلگراف از انجمن محترم حجة الاسلام آقای صدرالعلما و آقای حاجی سید محمد امام و جناب حاجی محمدعلی آقا شالفروش و جنابان آقامیرزا محمود آقا اصفهانی و حاجی محمد جواد آقا اصفهانی را به تلگرافخانه خواسته اند، چون حضرت آقای صدر و آقای حاجی سید محمد به ملاحظه بعضی معاذیر شخصی نتوانستند از سفارت به تلگرافخانه تشریف بیاورند و جناب حاجی محمدعلی آقا نیز برای بعضی مذاکرات از سفارت نتوانستند حاضر شوند، شریعتمدار آقای حاجی ندیم باشی و جناب آقامیرزا ابوالقاسم خان از طرف آقایان و جنابان آقامیرزا محمود آقا و حاجی محمد جواد آقا در تلگرافخانه حاضر شده اند.

اعضاء محترم کمیته هم برای مذاکرات حضوری با تبریز تشریف دارند . حضرت آقای حاجی امام جمعه خوئی ، حضرت آقای صنیع الدوله ، جناب آقای حاجی سید نصرالله ، جناب آقای مخبرالملک ، جناب آقای مستشارالدوله ، جناب آقای حکیم الملک ، جناب صدیق حضرت ، جناب آقا میرزا محمد خراسانی . خوب است اعضاء محترم که در تلگرافخانه هستند معرفی خود را بفرمایند . از برای استماع فرمایشات حاضریم .

۲۹ ربیع الثانی ۱۳۲۷

از اصفهان به طهران

جواب حضوری - متحصنین ، تلگراف شریف رسید . معاذیر آقایان عظام متحصنین از حضور به تلگرافخانه مایه نگرانی گردید ، چگونگی تلگرافید . اسامی کمیته خیلی اسباب مسرت و امیدواری شد . حاضرین تلگرافخانه اصفهان حضرت ثقة الاسلام ، آقای مصمص السلطنه ، آقاسید محمد حسن مدرس ، آقا میرزا مرتضی قلی خان نائینی ، آقا میر سید حسن قمشه ، سالار حشمة ، معتمد خاقان ، میرزا ابراهیم خان ، آقا میرزا ابوتراب نظام الشریعه ، آقا شیخ حبیباله ادیب التجرار و غیرهم . حضرت ثقة الاسلام خدمت سرکار شریعتمدار آقای حاجی امام جمعه خوئی و سایر آقایان سلام می رسانند .

حاضرین تلگرافخانه شب ۲۹ ربیع الثانی ۱۳۲۷

از اصفهان به تهران

حضوری - جنابان حاجی ندیم باشی و آقا میرزا ابوالقاسم ، متحصنین سفارت چند نفرند ؛ جناب آقا میرزا رفیع کجا تشریف دارند ؟ کی می توانید ملاقاتشان کنید ؟ ترتیب انتخابات چه شده که چند روز است تأخیر شده ؟ خدمت حاضرین سلام می رسانم و تشکر از زحمات شما داریم . خط ۲۰ و ۲۳ شما زیارت شد . الساعة با کمیته منتخبه از طرف و ذرای عظام بابت نقایص کار و تأخیر انتخابات و مساهله در انتظامات و تفرق اردوها مشغول مذاکراتیم . کذاک انجمن شیراز هم حاضر است . تظلم از خرابی لارستان و قتل و غارت قوامیان دارند خداوند تفضل فرماید .

انجمن ولایتی اصفهان ۲۹ ربیع الثانی ۱۳۲۷

از طهران به اصفهان

حضوری - انجمن ولایتی خدمت حضرت حجة الاسلام آقای ثقة الاسلام و حضرت مصمص السلطنه و سایر ذوات محترمه حاضرین تلگرافخانه مبارک که دام بقائهم . عدم حضور حجة الاسلام آقای صدرالعلما و آقای حاجی سید محمد امام برای عذر شخصی است . اسباب نگرانی خاطرهای محترم نباشد . از عده متحصنین استفسار فرموده اند . از علما و تجار و اعیان قریب بیست نفر در سفارت کبری باقی و متوقفند . برای حصول اطمینان و انجام کار ، از بابت قتل و غارت لارشرحی هم که به کمیته محترم تلگراف فرموده اند زیارت شد ، الآن وزیر

داخله تلگرافخانه تشریف داشتند ، با حضور کمیته محترمه در رفع این غائله و اصلاحات کلیه مذاکرات لازمه شد. حضرت معظم فرمودند بتوسط انجمن بوشهر تلگراف به نصرالدوله شده است که با اردوی خود از لار برود و در تمیم نواقص هم مذاکرات شد هر چه از اجراءیات ظاهر شود به عرض می رسانم . همگی منتظر عملیات هستیم . قانون انتخابات را مشغول نوشتن هستند ، بعد از اتمام مطلع می شوند . حضرت آقای حاجی امام جمعه خوبی خدمت حضرت آقای نفاة الاسلام و جنابان آقای مرتضی قلیخان و ادیب التجار عرض سلام می رسانند . در تلگراف کمیته محترمه مطلبی اظهار فرموده اند که اسباب حیرت شد . جناب آقای رفیع از همدان در شرف حرکت است اطلاع خواهیم داد . کمیته محترمه که عقلای مملکتی و ملتی هستند منتخبی از طرف وزرا نیستند ، موسوم به کمیته واسطه است . برای استحضار عرض شد .

حاجی ندیم باشی . میرزا ابوالقاسم خان . میرزا محمود . حاجی محمدجواد

۲۹ ربیع الثانی ۱۳۲۷

از اصفهان به طهران

حضوری - به توسط نماینده متحصنین سفارت حاضرین تلگرافخانه ، حضور مبارک کمیته واسطه اصلاح به عرض بندگی و ارادت مصدع است و یگان یگان را اسلام می رسانم ، و کنا با اجتماع کالتریا و صیرنا الزمان بنات نمش ، امید است مفتاح فوز و فلاح این ملت مظلوم به دست مبارک ملازمان سامی باشد .

ادیب التجار ۲۹ ربیع الثانی ۱۳۲۷

اعتراض مردم به روسها

در اوایل ماه ربیع الثانی ۱۳۲۷ ، هنگام شدت مبارزه بین آزادخواهان و قوای دولتی در اطراف تبریز ، بسته شدن راه حمل خواربار به شهر - دولت روس به بهانه حفظ جان اتباع خود ، و دایر نگهداشتن راه بازرگانی و اموردیگر ، عده ای سرباز و دو باتری توپخانه و یک دسته مهندس از راه جلفا به تبریز فرستاد . این خبیر در سراسر ایران مردم را به قیام برانگیخت ، تلگرافهایی که در زیر آمده است مربوط بدین خشم عمومی است .

تلگراف کرمانشاه

از کرمانشاهان - اسلامبول ، به توسط انجمن محترم سعادت ، حضور سعادت ظهور مجلس محترم مپمئوثان و دارالشورای کبرای دارالسعادة اسلامبول شیدالله ارکانه معروض می داریم ، از آنجائی که دولت علیه از جهت جامعیت اسلامی به فضل الله تعالی همیشه متحد و سمت اخوت

داشته و دارند و از هر جهت در تکالیف شرعیه مساوی و هر دو دولت مکلف به حمایت شرع مبین و حافظ احکام قرآن مجیدند ، با آنکه اجانب به خوبی می دانند که یگانگی اسلامیت و اتحاد اهالی این دو مملکت بلکه کلیه مسلمین عالم در مقابل تجاوزات اجانب به هم مربوطند و در هر وقت و در هر حال باشند نخواهند گذاشت که اعدا به مقاصد خود نائل شوند ، بلکه متفق الکلمه برای اجرای اوامر الهیه خود همراهی خواهند داشت ، مع هذا حتی المقدمور دست از تطاول و تعدی برنداشته ، چنانکه به موجب تلگراف انجمن ولایتی آذربایجان و خراسان و رشت ، سالدات و قزاق روس به اسم محافظت تبعه خود و حمایت اهالی ، به آن ولایت ورود کرده و بر اهالی سخت گیری و از آنها بهانه جوئی می نمایند و دچار خطر و فشار سخت شده اند به حدی که ماقوق ندارد . در این موقع ما رسماً حرکات روس را به توسط شما پرست می کنیم و می گوئیم که ما برای حفظ وطن خود از مدافعه وطن ناگزیریم و اگر روس قشون خود را به زودی از ایران خارج ننماید ما اهالی ایران قیام عمومی کرده و در این مقدمه روس را مسؤل تمام خسارات و خونریزیها خواهیم شمرد . آقا مهدی مجتهد ، آقا سید کمال الدین مجتهد ، آقا اکبر مجتهد ، آقا علی مجتهد ، اعظم الدوله ، محتشم الدوله ، امین الممالک ، آقا محمد صالح ، معین الرعایا ، قوام الرعایا ، معاون الرعایا ، معزالدوله ، فخرالتجار ، معتمدالتجار ، تفنگدار باشی ، عبدالخالق ، امین الرعایا ، حاجی کلانتر ، سلطان المداحین ، حاجی ملاحسن ، علیخان ، وکیل الرعایا .

از نجف به اسلامبول

انجمن سعادت - از مداخله روس به ایران جماعت و درسها را تعطیل ، حضرت آیه الله خراسانی و عموم حجج اسلام مهیای حرکت . به تمام مراکز بتلگرافید .
هیأت علمیه نجف

از کربلا به اسلامبول

انجمن سعادت - برای مداخله روس در ایران عموم در هیجان ، حضرت آیه الله و عموم حجج اسلام عازم حرکت ، حقیر مقدمه عازم بغداد شدم .
مهدی زاده - آیه الله خراسانی

از کربلا به اسلامبول

مداخله اجانب عموم مسلمین عراق را منقلب ، دواجر علمیه و جماعت تعطیل ، قاطبه علماء ، عموم ملت در اخراج روس مجد ، الساعه به نقاط لازمه اطلاع بدهید .
انجمن مساوات کربلا

تلگراف نجف

۳ مایس ۱۳۲۵ - توسط انجمن سعادت پترسبورخ ، توسط جناب اجل مفخم الدوله

سفیر کبیر ایران، حضور عالیحضرت امپراطور اعظم روسیه و مقام ریاست جلیله دومای روس تجاوزات عسکر روس و مداخله در امور داخل ایران و انکسار خاطر مسلمانان مقام ریاست کبرای اسلامیت را داغدار تأثر نمود؛ گمان نمی‌کنیم اولیای با بصیرت دولت بهیة روس نتایج وخیمه جلب نفرت ایرانیان و پایمال کردن حسیات بیدار شده یک ملت را با منافع ملت معظمه روس قابل تألیف بدانند. مستعدی است محض محافظت روابط حسن جوار امر و مقرر فرمایند بدون مزاحمت و تولید مشکلات عسکر روس را معاودت داده زیاده بر آن عزت نفس مسلمانان را تحقیر نکنند. امیدواریم که به اصدار اوامر حق پرستانه و دوستانه خاطر این خادمان شریعت مطهره را قرین امتنان فرمایند.

رؤسای مذهب اسلام علمای نجف اشرف عبدالله المازندرانی - محمد کاظم الخراسانی .
تلگراف پطرسبورغ

۱۹ مه ۱۹۰۹ - انجمن سعادت ایرانیان، حضور مبارک آیات الله اسلامیان پناهی آقای مازندرانی و آقای خراسانی دامت برکاتهم، تلگراف مبارک را بتوسط وزارت امور خارجه ابلاغ کردم نهایت محبت و احساسات حسنه را نشان دادند. جواب مساعد را جنرال قنسول روس در بغداد تبلیغ خواهند کرد. همواره منتظر ارجاع فرمایشات مطالعه هستم .

مفخّم الدوله

تلگراف به مازندرانی

۱۱ ژوئن ۱۹۰۹ - بتوسط انجمن سعادت - حضور حضرات آیات الله آقای خراسانی و مازندرانی دامت برکاتهم، اخبار موحش تبریز از دخالت اجانب، مدافعه ملت، اختیار تبعیت بعضی اضطراراً موجب اضطراب عموم ملت شده طبقات ملی حاضر، حقیقت و تکلیف شرعی را عاجلاً معین فرمائید. عموم علماء، متولی باشی، محمد باقر الحسینی، جلال الدین الحسینی، نورالدین الحسینی، عبدالله برغانی، ابوالحسن غلامرضا، اسحق رضوی، حسن رضوی، ابوالقاسم الحسینی .

تلگراف نجف

توسط انجمن سعادت، قم - علمای اعلام و آقایان عظام تولیت و قاطبیت ملت، تلگراف محترم کاشف از کمال غیرت و حمیت موجب مسرت، لازم است تمام مسلمین برای حفظ وطن اسلامی تا آخر قطرة خون خود متفقاً حاضر، سفرای دولت معظمه جدا بفهمانید، تمام به اطلاع یکدیگر اقدامات مجدانه صحیحه علمیه نمائید؛ ماهمه به جان حاضر و منتظر اطلاعات .

عبدالله المازندرانی .

تلگراف مشهد

۱۸ ژوئن ۱۹۰۹ - توسط کاشی انجمن سعادت - در صورتی که حکومت را محض رفع بهانه روسها پذیرفتیم وارد شد با امنیت - راپرت رسید صد نفر قزاق روسی از سرحد قوچان

عازم مشهد - پروتست دول فوری با اخبارات اطلاع دهید.

انجمن ایالتی

تلگراف انجمن سعادت

طهران، حضور وزیر محترم - پس از اعلان مشروطیت ملت ساکت و منتظر نتایج حسنه اقدامات وزیر حاضر بودند، متأسفانه تحصن پیشقدمان ملت به شهپندری بواسطه تضییق و مداخلات روس و عدم استخلاص گرفتاران تغلیس و آزاد نبودن مخابرات داخلی و حال متردانه امروزی طهران مخالف امیدواریها و موجب یأس افکار عمومی است منتظر جوابیم.

انجمن سعادت

نہایت